

A Pécsi Ítéltábla a Bérczi Ügyvédi Iroda által képviselt **felperes neve** (felperes címe) felperesnek - a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium által képviselt **alperes neve** alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Somogy Megyei Bíróság 2011. május 30. napján kelt 24.P.20.153/2008/72. számú ítélete ellen a felperes által 75., az alperes által 74. és 76. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán meghozta a következő

részítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét 4.116.680 (négymillió-száztizenhatezer-hatszáznyolcvan) forint megfizetésére kötelező, valamint a jövedelempótló járadék megfizetésére irányuló kereseti kérelmet elutasító részében helybenhagyja, egyebekben - a fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül - hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot ebben a keretben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 4.000.000 (négymillió) forint tőke alapján 2011. június 1. napjától, 90.000 (kilencvenezer) forint tőke alapján 2009. február 15. napjától és 26.680 (huszonhatezer-hatszáznyolcvan) forint tőke alapján 2009. július 1. napjától a kifizetés napjáig terjedő időre minden késedelemmel érintett naptári félévre, a félévet megelőző napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékben számított kamatot.

Az alperes által a felperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét 313.700 (háromszáztizenháromezer-hétszáz) forintra felemeli. Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 66.400 (hatvanhatezer-négyszáz) forint másodfokú részperköltséget. A peres felek másodfokú eljárásban felmerült egyéb perköltségének összegét a felperes esetében 11.430 (tizenegyezer-négyszázharminc) forintban, az alperes esetében 9.000 (kilencezer) forintban állapítja meg a másodfokú bíróság.

A részítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 5.003.929 forintot és 2011. június 1. napjától folyamatosan havonta 20.694 forint járadékot, valamint 200.000 forint perköltséget. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította, és az ítélet járadékra vonatkozó rendelkezését előzetesen végrehajthatónak nyilvánította.

Tényként állapította meg, hogy a felperes 1985. február 18-án és március 5-én vértranszfúzió során Hepatitis C vírusfertőzést kapott. Ennek tünetei 2007. július havában jelentkeztek. A felperes májának zsíros elfajulását okozó C típusú vírus okozta idült májgyulladás kialakulásában 50%-os arányban kedvezőtlen életvezetés, alkoholfogyasztás következtében kialakult májelfajulás is közrehatott. A felperes 2007. október 18-a és 2008. szeptember 17-e között interferon kezelésben részesült, ennek eredményeként a májbetegséget kiváltó kórok megszűnt, a felperes nem tekinthető vírushordozónak, azonban a szövődményként kialakult májgyulladás és májelfajulás továbbra is fennáll. A fertőző májgyulladás miatt a felperes munkaképessége 16%-os mértékben csökkent. E betegség talaján a felperes lelki életében lehangoltság, kevert szorongásos és depressziós zavar alakult ki, ami a felperes munkaképességét további 10%-os mértékben csökkentette.

A felperes az idült májgyulladás tüneteinek megjelenése előtt már gerincproblémákkal küszködött és 2006. decemberében porckorong-sérv műtétet is végrehajtottak rajta, azonban panaszai fennmaradtak, többször fizioterápiás kezelésben részesült. A 2010. év folyamán a felperesnél magas vérnyomást és cukorbetegséget is diagnosztizáltak.

A felperes tulajdonában van a b 0000. hrsz.-ú házas ingatlan $\frac{1}{2}$ tulajdoni illetősége. A felperes, az ő élettársa és a közös gyermekük ebben az ingatlanban lakik. 2007. július hónapot megelőző időszakban a felperes és az élettársa művelték a házkörüli konyhakertet, gondozták az ott lévő gyümölcsfákat. A nehezebb, férfiak által végzett kerti munkákban a felperes felnőtt rokonai is segítséget nyújtottak. A felperes minden évben két hízót nevelt, az állatok körüli munkákat maga végezte. A felperesnek munkaviszonya nem volt, gerinc megbetegedése miatt csak alkalmanként vállalt munkát, rendszeres jövedelme nem volt. 2007. júliusától a felperes az ingatlanán a konyhakertet felszámolta, a gyümölcsfákat kivágatta, az állattartást beszüntette. Az 52%-os össz-szervezeti egészségkárosodáson belül 26%-os mértékben a vírusfertőzés okozta májkárosodás és lelki lehangoltság miatt bekövetkezett munkaképesség-csökkenésével összefüggésben kiesett nehéz és közepesen nehéz munkájának értéke 2007. augusztus 1. napjától a 2011. május 31. napjáig terjedő időre 236.859 forint volt, e munkák havi értéke 2011. június 1. napjától 5.648 forint.

A felperes számára az idült májgyulladása miatt diétás étkezés javasolt. Ennek során a májbetegsége mellett a cukorbetegsége is figyelembe veendő. Az ennek megfelelő étkezés a felperes számára havi 21.000 forintos többletköltséggel jár. A felperes a májkárosodása és a depressziós hangulata miatt gyógyszeres kezelésre

szorul. Ennek havi teljes költsége 8.512 forint. A felperes interferon kezelésének idején a felperes által használt eszközöket és ruhaneműket fertőtleníteni kellett. A felperes és az élettársa e célra Vanish-t használtak, ami a célra alkalmatlan volt. A célnak megfelelő készítmény havi költsége 6.000 forint lett volna.

Az elsőfokú bíróság a 49. sorszámú közbenső ítéletével megállapította, hogy a felperes Hepatitis C vírusfertőzésével okozati összefüggésben keletkezett kárért az alperes kártalanítási kötelezettséggel tartozik. Az ítéletábra a Pf.III.20.460/2009/4. számú közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét helybenhagyta.

A felperes a módosított keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 2007. július 1. napjától havonta diétás étrend többletköltség címén 25.000 forint, vitaminkészítmény, gyógytea, tisztítószer, gyógyszer havi többletköltsége címén 10.000 forint, közlekedési többletköltség címén 10.000 forint, a kerti munkákból és állattartásból származó elmaradt haszon és kiesett munka címén 8.000 forint, 2008. január 1. napjától kiesett munkabér címén havi 13.048 forint járadék, valamint 10.000.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére. A alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Vitatta, hogy a felperesnek a keresetben megjelölt kára keletkezett és az okozati összefüggésben áll a Hepatitis C vírusfertőzéssel.

Az elsőfokú bíróság az ítéleti döntését dr. Sz.L. igazságügyi orvosszakértő és dr. H.R. igazságügyi pszichiáter szakértő véleményére alapította, melyet aggálytalannak talált. Ez alapján megállapította, hogy habár a felperes a Hepatitis C vírusfertőzésből gyógyultnak tekinthető, azonban az idült májgyulladás és az emiatt fellépett májfelfajulása továbbra is fennáll. Ebben azonban szerepe van a felperes kedvezőtlen életvezetésének és alkoholfogyasztásának is, ezért a HC vírusfertőzés és a sorsszerű kórállapot egyenlő arányban tehető felelőssé a kialakult egészségkárosodásért.

A dietetikus szakkonzulens véleményét figyelembe véve azt állapította meg, hogy a májbetegség és a cukorbetegség miatt szükséges diéta eltér ugyan egymástól, a felperes esetében azonban mindkét betegséget figyelembe vevő diétás étrend szükséges és ezen belül költségében nem különíthető el egymástól a két megbetegedés diétájának költsége. Ezért az elsőfokú bíróság a diéta teljes költségét vette alapul a felperes kárigénye összecszerűségének elbírálása során és a diéta költségének 50%-át ítélte meg a felperes javára figyelembe véve, hogy májkárosodása csak 50%-os arányban vezethető vissza a Hepatitis C vírusfertőzésre. E járadék megfizetésére a Ptk.280.§ (3) bekezdése alkalmazásával kötelezte az alperest a keresetlevél előterjesztésétől 6 hónapra visszamenőlegesen számított időponttól kezdődően.

Ugyancsak az orvosszakértői vélemény alapján állapította meg, hogy a felperes májkárosodással összefüggő gyógyszerköltsége havi 7.932 forint, a pszichés károsodásának kezeléséhez szükséges gyógyszerköltsége pedig havi 580 forint. Az 50%-os közrehatási arány figyelembevételével a Ptk.280.§ (3) bekezdésének

alkalmazásával a felperes járadékigényét 3.966 forint + 580 forint, összesen 4.546 forint havi összegben találta alaposnak.

Az igazságügyi orvosszakértői vélemény alapján alaposnak találta a felperes interferon kezelésének időtartamára a fertőtlenítés, többlet tisztítás többletköltségére alapított keresetet a gazdasági szakértő által meghatározott havi 6.000 forintos összegben, amely nem a felperes által alkalmazott Vanish, hanem a szakértő által alkalmasnak talált Neomagnol készítmény havi költsége. E többletkiadást a 2007. július 1. napja és 2008. szeptember hónap utolsó napja közötti időre összesen 90.000 forintban határozta meg. Ezt meghaladó részében az erre alapított keresetet alaptalannak találta, megállapítva, hogy a felperes már nem minősül vírushordozónak, így a folyamatos fertőtlenítés indokolatlan.

A bizonyítás adatainak az értékelése során arra a következtetésre jutott, hogy a felperes személygépkocsival történő szállítása nem volt szükséges a Hepatitis C vírusfertőzése miatt.

Rögzítette az ítéleti indokolásában, hogy a felperes a munkaképesség-csökkenésével okozati összefüggésben elmaradt hasznot és munkakiesés miatti igényt kívánt érvényesíteni. A kertműveléssel és állattartással elért haszonra a felperes konkrét tényállítást nem tett, bizonyítékot nem jelölt meg, azonban a munkakiesésre nézve mind tényállítás, mind bizonyíték, rendelkezésre áll. A kihallgatott tanúk és a bíróság által kirendelt igazságügyi mezőgazdasági és eseti gazdasági szakértői vélemény alapján állapította meg a felperes kárigényének jogszerű mértékét, figyelembe véve a felperes háztáji gazdálkodásához szükséges nehéz és közepesen nehéz munkaóra szükségletet és óradíjat. Az így kapott összeg 26%-ában marasztalta az alperest a felperes javára tekintettel arra, hogy a Hepatitis C vírusfertőzés csak 26%-os mértékű munkaképesség-csökkenést eredményezett a felperesnél.

A felperes jövedelem-kiesés címén előterjesztett kárigényét alaptalannak találta, mert az egybehangzó tanúvallomások alapján megállapította, hogy a felperes a gerincbetegsége miatt adta fel 2003-ban a családi vállalkozásban való részvételét, a vendéglátó egység működtetését. Arra pedig semmilyen bizonyíték nem merült fel, hogy a felperes alkalmi munkákból milyen összegű jövedelemre tett szert, illetőleg arra nézve sem, hogy ez a bevétel a minimálbér összegét elérte volna.

Megállapította az elsőfokú bíróság, hogy a felperesnek a vírusfertőzés elszenvedésével az egészséghez, testi épséghez fűződő személyiségi joga sérült. Értékelve a felperes egyéb személyi körülményeit, az ítélelhozatali értékviszonyok figyelembevételével 4.000.000 forintban találta alaposnak a felperes nem vagyoni kártérítési igényét.

A perköltségek viseléséről a Pp.81.§ (1) bekezdésének alkalmazásával határozott.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen mindkét fél fellebbezett.

A felperes fellebbezése az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatására és a vagyoni kárban történt marasztalás összegének felemelésére, valamint a nem vagyoni kártérítés összege után számítható késedelmi kamatigénye teljesítésére irányult. A kertgondozási és állattartási munkák kieső jövedelme címén az egyes időszakokra a teljes számított munkadíj felének megítélését kérte a lejárt és a jövőbeni járadékok tekintetében egyaránt, az összeg tőkésítésével. Kérte a jövedelem pótló járadék fizetésére irányuló keresete teljesítését a mindenkor minimálbér alapulvételével és kérte annak tőkésítését. Fellebbezésének módosítása szerint a tőkésített járadékok után 2007. augusztus 1. napjától kérte középarányos kamat megállapítását a kifizetésig terjedő időre. A nem vagyoni kártérítés összege utáni késedelmi kamatigényének kezdő időpontját 2011. június 1. napján határozta meg, figyelembe véve, hogy az elsőfokú bíróság az ítéletét az ezt megelőző napon hozta meg. Vitatta az elsőfokú bíróság perköltség számításának a helyességét is. Fellebbezésének indokolása szerint a bizonyítás anyaga alapján nem állapítható meg, hogy a felperes májkárosodásában alkoholistá életvezetése szerepet játszott volna, ezért tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a sorsszerű egészségkárosodásra hivatkozással a számítandó járadékok fele összegének megfizetésére kötelezte csak az alperest. Utalt arra, hogy a felperes össz-szervezeti munkaképesség csökkenése 52%-os mértékű, amelyből a kereset tárgyává tett egészségkárosodás 26%-ot tesz ki, az ítélet azonban a kiesett fizikai munka havi összértékének a 26%-a megfizetésére kötelezi az alperest, így az egyéb okokra visszavezethető munkaképesség-csökkenésre a teljes járadék 74%-a jut. Ezért kérte a kertgondozási és állattartási munkák kieső jövedelme tekintetében a teljes munkadíj felének a megítélését. A jövedelemveszteségre irányuló követelése tekintetében hivatkozott a BH 2004/111. szám alatt közzétett eseti döntésre, amely szerint a károsult járadékot követelhet abban az esetben is, ha a balesetet (vagy betegséget) megelőzően nem rendelkezik legalább 1 év megszakítás nélküli munkaviszonnyal. Hivatkozott arra, hogy a felperes 2005. tavaszán szabadult a büntetés-végrehajtási intézetből, ekkor már munkaviszonyt létesíteni nem tudott, mert B-n és környékén a munkanélküliség meghaladta az 50%-ot. Fellebbezésének szóbeli kiegészítése során előadta, hogy a felperes áttekintése szerint B-n és környékén jelenleg is 70%-os a munkanélküliség, emiatt a felperesnek esélye sincs arra, hogy munkaviszonyt létesítve gondoskodhasson magáról és hozzátartozóiról. Erre a körülményre alapította a neki járó kártérítés összegének tőkésítésére irányuló kérelmét, mert az anyagi alapját adhatná jövedelemszerző vállalkozói tevékenység megkezdésének.

Az alperes fellebbezése az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatására, a megítélt nem vagyoni kártérítés összegének 2.000.000 forintra történő mérséklésére, a diéta többletköltség havi 5.250 forintra történő leszállítására, a tisztítószer többletköltség iránti kereset elutasítására és a munkakiesés-mérték kártérítési igény alapján megítélt járadék összegének havi 500 forintra történő mérséklésére, továbbá a 2007. évi termés betakarításának költségeként egyszeri 2.000 forintra történő leszállítására és a felperes perköltségekben történő marasztalására irányult. Fellebbezésének indokolása szerint rendkívül eltúlzottnak találta az elsőfokú bíróság által megállapított nem vagyoni kártérítési összeget és sérelmezte annak

figyelman kívül hagyását, hogy a felperes egészségi állapotát, májkárosodását, életmódbeli, életvezetési körülmények is befolyásolták, amelyek következményei nem háríthatók az alperesre. Hiányolta, hogy az elsőfokú bíróság nem csökkentette a diéta alperes által fizetendő költségét a cukorbetegség egyidejű fennállása miatt. Erre tekintettel a 10.500 forintos havi diétaköltség 50%-ra történő mérséklését kérte. Súlyosan jogszabálysértőnek találta, hogy az elsőfokú bíróság a felperes által nem alkalmazott Neomagnol készítmény költségében marasztalta az alperest, ezért a tisztítószer többletköltség iránti kereset elutasítását kérte. A munkakiesésre alapított kárigénnyel kapcsolatban utalt arra, hogy a felperes 2007. júniusában már felhagyott a kert művelésével, a 2007. évi termés betakarítását követően a konyhakertet nem gondozta, ebből következően munkavégzés kiesés sem történt. A konyhakert gondozásával és az állattartással a felperes a porckorongsérv megbetegedése miatt hagyott fel, nem pedig a Hepatitis C vírusfertőzés következtében. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában nem adott számot arról, hogy mely fizikai munkákat és milyen perbeli tényállási elem alapján mérlegelt, továbbá figyelman kívül hagyta, hogy a felperes telkén 2008. óta kertgondozás már nincs, csak a tavaszi-nyári időszakban szokásos fűvágás. Vitatta a perköltség-megállapítás helyességét is, utalva arra, hogy a perköltségek beszámítás útján történő megfizetése legfeljebb a peres felek egymás közötti elszámolásának lehet tárgya, a bíróság azonban nem rendelkezhet erről.

A fellebbezések részben alaposak.

Az elsőfokú bíróság ténymegállapításai nagyrészt helyesek.

A ténymegállapítások közül mellőzi a másodfokú bíróság azt, hogy a felperes májának zsíros elfajulását 50%-os arányban kedvezőtlen életvezetés, alkoholfogyasztás okozta. Ez a ténymegállapítás dr. Sz.L. igazságügyi orvosszakértő szakértői véleményének a tartalmán alapul. Az orvosszakértő a felperes májbetegsége miatt kialakult egészségkárosodását 25%-os mértékben határozta meg. Ezt azonban csak fele részben (kerekítve 13%-os mértékben) vezette vissza a HCV fertőzésre, másik fele részben sorsszerű kórállapotból eredeztette. E sorsszerű kórállapotként a felperes *esetleges rendszeres* alkoholfogyasztását jelölte meg. Rögzítette, hogy a májállomány zsíros elfajulása a vírusfertőzés okozta májártalom *egyik* köztes megjelenési formája *is* lehet. Rögzítette azt is, hogy a felperes esetében meglévő májelfajulás kóreredetét egyértelműen a kórszövettani lelet sem tudta tisztázni. Ehhez képest az iratokból nem állapítható meg egyértelműen, hogy az orvosszakértőnek ez a megállapítása milyen szakmai tényeken és adatokon alapul. Véltetően figyelembe vette a szakértő a felperes pszichiátriai szakellátása alkalmával 2008. január 2-án felvett leletet, amely rögzítette, hogy a felperes „mindig robbanékony és ideges típus volt, voltak életében alkoholizáló időszakok”. Nem ismert azonban, hogy a lelet kórelőzményi részébe milyen forrás alapján került be a megállapítás. Nem derült ki, hogy alkoholizáló időszakok a felperes mely életszakaszában, milyen időtartamban, milyen gyakorisággal jelentkeztek és mennyire voltak súlyosak. Nem egyértelmű, hogy ezek alapján az alkoholizmus kialakulnak tekinthető-e a felperesnél.

Személyes meghallgatása során a felperes azt adta elő, hogy a h kezelése, azaz 2006. májusa óta nem fogyaszt alkoholt, azt megelőzően havonta egy-két üveg sört ivott. A felperes az eljárás folyamán (a közbenső ítélettel kapcsolatos fellebbezési ellenkérelmében) vitatta, hogy bármikor is alkoholista lett volna. Előadta, hogy 2006. előtt is szokásos mértékű volt az alkoholfogyasztása, azóta pedig teljesen absztinens. Vitatta, hogy zsírmájának kialakulása az alkoholizmus szintjét elérő 40 gr/nap mennyiségű alkohol tartós elfogyasztására lenne visszavezethető, és utalt arra, hogy a lakosság 10-24%-ában zsírmáj alakulhat ki alkoholfogyasztás hiányában is különböző betegségek, pl. HCV miatt. A felperes májbetegségének alkoholos eredetére vonatkozó egyéb értékelhető peradat nincs. Habár a közbenső ítélet jogerőre emelkedését követően is sor került az igazságügyi orvosszakértői vélemény kiegészítésére, a fenti szakértői megállapítás ténybeli alapjának tisztázása elmaradt. Ennek hiányában - a felperes cáfolatára tekintettel - a szakértői véleménynek erre a részére ítéleti ténymegállapítást alapozni nem lehet. A szakértői vélemény ugyanis csak akkor fogadható el az ítékezés alapjául, ha az nem csak a végkövetkeztetéseket tartalmazza, hanem mindazokat az adatokat, körülményeket ismerteti, amelyek jelentősek voltak a szakértői vélemény kialakításánál és amelyek alapján a bíróság ellenőrizheti a szakértői vélemény helytálló voltát, és helyesen tudja értékelni a szakértői véleményt, mint bizonyítási eszközt (BDT 2000/283.). Ez a ténybeli körülmény jelentős a peres felek jogvitájának az elbírálása szempontjából. Az elsőfokú bíróság erre figyelemmel korlátozta az alperes marasztalását 50%-os mértékre a felperes javára fizetendő egyes költségpótló járadékok (diéta többletköltsége, gyógyszer többletköltség) és költségként megítélt jövedelempótló járadék igénye (kertművelés, állattartás) tekintetében. A rendelkezésre álló adatok alapján azonban ez a felelősség-megosztás alapjául szolgáló tény nem állapítható meg, ehhez szükséges felderíteni az orvosszakértői vélemény vonatkozó részének a ténybeli magalapozottságát.

Az elsőfokú bíróság ténymegállapításai hiányosak is. Az elsőfokú bíróság rögzítette az ítélete indokolásában, hogy a felperes a munkaképesség-csökkenésével okozati összefüggésben elmaradt haszon miatt is megfogalmazott kárigényt, azonban a kertműveléssel és állattartással elért haszonra konkrét tényállítást sem tett, bizonyítékot nem jelölt meg. Tekintettel azonban arra, hogy a kertműveléssel és állattartással összefüggő munkakiesésre nézve mind tényállítás, mind bizonyíték rendelkezésre állt - figyelembe véve azt, hogy a felperes nem csak elmaradt haszon, hanem munkakiesés címén is előterjesztette a kárigényét - az elsőfokú bíróság a keresetet ebben a részében a munkakiesés alapján bírálta el és teljesítette. A felperesnek ezzel összefüggő kára abban jelentkezik, hogy fizikai munka végzésével nem tudja kiegészíteni saját és hozzátartozói létfenntartásának anyagi alapjait. E tekintetben a felperes kára nem az, hogy nem tud fizikai munkát végezni, hanem az, hogy e munkavégzés hiányában a felperes és hozzátartozói megélhetésének rendszeresen megszerzett anyagi eszköze (azaz a jövedelmük) csökken, aminek az oka a munkavégzés hiánya. Nem a befektetett, hanem a megszerzett érték elmaradása jelentkezik kárként. A felperes keresete e tekintetben nem a költség, hanem a jövedelem pótlására irányult. Helyesen hivatkozott az alperes arra, hogy a felperes kiesett munkájának az értéke kárigény számításának

alapjául csak akkor szolgálhatna, ha a munka ténylegesen elvégzésre kerülne (a felperes korábban szerzett jövedelmének változatlan fenntartása érdekében) akár oly módon, hogy a munka ellenértékét a felperes megtéríti, akár úgy, hogy a felperes személyére tekintettel valamely hozzátartozója azt a részére ingyenesen elvégzi. Ebben az esetben a kár költségként érvényesíthető lenne. Ilyen költség hiányában költségigény érvényesítésére nincs lehetőség. Tény, hogy a felperes a kertműveléssel és állattartással elért haszonra konkrét tényállítást nem tett és bizonyítékot nem jelölt meg. Tény viszont az is, hogy a felperes személyes meghallgatása során az elsőfokú bíróság az ezzel kapcsolatos ténybeli nyilatkozatok megtételére nem is hívta fel a felperest, és nem tájékoztatta őt a Pp.3.§ (3) bekezdése alapján az ezzel kapcsolatos bizonyítási kötelezettségének fennállásáról és a tény bizonyítatlanságának jogkövetkezményeiről.

Az elsőfokú bíróság lényeges eljárási szabálysértései miatt a jogvita eldöntéséhez szükséges tények feltárása nem történt meg maradéktalanul. Ezért a kereset teljes körűen nem bírálható el. Egyes részei azonban igen. Az elsőfokú bíróság ezekre vonatkozó döntésével és azok jogi indokolásával is egyetért a másodfokú bíróság.

Helyesen határozta meg az elsőfokú bíróság a felperes nem vagyoni kárának a mértékét, az megfelel a bírói gyakorlat által kialakított értékviszonyoknak (BH 2000/100, EBH 2003/863, BH 2005/250). Az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kártérítés összegét kizárólag a Hepatitis C vírusfertőzésre tekintettel határozta meg, nem a felperes májkárosodása miatt, így a májkárosodás esetleges egyéb okára hivatkozással a kártérítési összeg nem csökkenthető.

Egyetért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság fertőtlenítési költségekre vonatkozó döntésével is. Tény, hogy az elsőfokú bíróság a Neomagnol készítmény havi költségét terhelte az alperesre, a felperes pedig nem ezt a készítményt, hanem Vanish és Ariel tisztítószeret alkalmazott. Tény, hogy a felperes által alkalmazott szerek a szakértői vélemény szerint a cél elérésére nem voltak alkalmasak. Ugyanakkor az is tény, hogy a fertőtlenítés indokolt volt a felperes egészségi állapotára tekintettel és a felperes erre a célra fordított is költséget. A szakértői véleményből az is megállapítható, hogy a felperes által erre a célra fordított költség meghaladja az elsőfokú bíróság által megítélt havi 6.000 forintos mértéket. A költség tehát ténylegesen felmerült, bár céljának betöltésére nem volt alkalmas. Ez a körülmény azonban az alperest a költségviselés alól nem mentesíti, ugyanakkor a fertőtlenítés esetleges sikertelenségének a következményeit sem kell viselnie.

A felperes havi gyógyszerköltségéből 580 forint esik a HCV fertőzése miatt kialakult pszichés károsodásának a kezelésére. Ez a költség attól függetlenül teljes egészében kárként érvényesíthető az alperessel szemben, hogy a felperes májkárosodása egészben vagy részben vezethető vissza a HCV fertőzésre, ezért a másodfokú bíróság a keresetet ebben a részében is véglegesen elbírálhatónak találta a rendelkezésre álló adatok alapján. Így a felperes kárigényéből a rendelkezésre álló peradatok mellett alaposnak tekinthető 4.000.000 forint nem vagyoni kártérítési igény, a 2007. július 1. napjától 2008. szeptember havának

végéig számított, összesen 90.000 forint fertőtlenítési költség, továbbá a 2007. augusztus 1. napjától 2011. május 31. napjáig számított havi 580 forint, összesen 26.680 forint gyógyszerköltség. Mindez együttesen 4.116.680 forintot tesz ki. Ezért ebben a részében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta a másodfokú bíróság a Pp.253.§ (2) bekezdése alapján.

Egyetért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságnak a felperes jövedelempótló járadékigényét elutasító döntésével is. Ezzel szemben a felperes a fellebbezésében hivatkozott a BH 2004/111. szám alatt közzétett eseti döntés indokaira. Ezek szerint a Ptk.357.§-ának (1) bekezdéséből nem következik az, hogy a keresetvesztéseget pótló járadékot csak olyan személy javára lehet megállapítani, aki a balesetet, illetőleg a károsodást megelőzően megszakítás nélkül munkaviszonyban állt vagy egyéb kereső foglalkozást folytatott. A káreseményt megelőző tartós munkanélküliség a járadékigényt nem zárja ki, ilyen esetben nem jogszabálysértő az elérhető minimálbér figyelembevétele sem. Ebben a közzétett esetben azonban tényként volt megállapítható az is, hogy a károsultnak lehetősége lett volna jövedelemszerzésre és ettől nem neki felróható okból esett el. A jövedelemvesztéssel összefüggésben ugyanis a tartós munkavégzésre való kilátás valószínűségének is jelentősége van. A munkavállalás nem csak a munkavégzési képességtől és munkavégzési hajlandóságtól függ, ugyanennyire meghatározó tényezője a munkalehetőség is. E járadékigény megalapozásához a reális munkaszerzési lehetőséget is igazolni kell. Jelen esetben a felperesnek a májkárosodása miatti munkaképesség-csökkenésének bekövetkezését megelőzően közel 2 éve nem volt állandó munkavégzési lehetősége. Előadása szerint erre jelenleg sincs reális lehetőség a lakókörnyezetében a kirívóan nagymértékű munkanélküliség, a munkavégzési lehetőségek hiánya miatt. A káresemény viszont nem szolgálhat alapul a munkanélküliség kockázatának végleges elhárítására sem. E kockázatnak a kiküszöbölésére nem terjed ki az alperes kötelezettsége. A felperesnek tehát a jövedelempótló járadékigénye teljes körű megalapozásához nem csak azt kellett volna bizonyítania, hogy a káresemény nélkül képes lenne munkát végezni, hanem azt is, hogy a káreseményt megelőző hosszabb idő munkaerő piaci körülményének a káresemény utáni megváltozása folytán erre konkrét és reális lehetősége is kínálkozna vagy kínálkozott volna. A felperes viszont maga is tényként állította ennek hiányát. E tény hiányában az igény nem megalapozott, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságnak a jövedelempótló járadékigény elutasítására vonatkozó ítéleti rendelkezését is helybenhagyta a Pp.253.§ (2) bekezdése alapján.

A felperes az elsőfokú eljárásban késedelmi kamatigényt nem érvényesített, fellebbezését azonban kiterjesztette ennek érvényesítésére is. Erre a Pp.146.§ (5) bekezdésének c) pontja alapján lehetősége van a másodfokú eljárásban is. A Ptk.360.§ (1) bekezdése alapján a kártérítés a kár bekövetkezésekor nyomban esedékessé válik. A nem vagyoni kártérítés összege azonban nem csak káresemény időpontjára aktualizált összegben, hanem az ítélet meghozatalának időpontjában érvényesülő ár- és értékviszonyok alapján is megállapítható. Ebben az esetben a kártérítés esedékessé válásához a Ptk.298.§ a) pontja és 301.§-a alapján

fűződő kamatfizetési kötelezettség kezdő időpontja is ehhez igazodik. A felperes a fellebbezését ennek megfelelően módosította. A fellebbezését a másodfokú bíróság e tekintetben a fentiek alapján alaposnak találva teljesítette a rendelkező részben foglaltak szerint. A vagyoni kárigény alapján számítható késedelmi kamatot a teljes tőkeösszegek után középátlagos időponttól kezdődően határozta meg, ezt meghaladóan elutasítva e részében a keresetet.

Egyebekben - a diéta többletköltségeinek, a gyógyszerelés többletköltségeinek, valamint a kertműveléssel és állattartással elért jövedelem pótlásának a megtérítésre irányuló kereset tekintetében - az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp.252.§ (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság fent rögzített lényeges eljárási szabálysértései miatt - a fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

A megismételt eljárásban ki kell egészíteni a bizonyítás adatait a felperes háztáji kertjének megművelésével és az ott korábban végzett állattartással elért jövedelemkiegészítés mértékére vonatkozóan. Ennek érdekében a felperest tájékoztatni kell az erre vonatkozó bizonyítási kötelezettsége fennállásáról, és az általa felajánlott megfelelő bizonyítást fel kell venni. El kell rendelni az igazságügyi orvosszakértői vélemény kiegészítését is annak megállapíthatósága végett, hogy a felperes májkárosodásának kialakulásában ténylegesen közrehatottak-e a HCV fertőzésen kívül eső sorsszerű okok is és ha igen, mennyiben. Ezt követően kerülhet a bíróság abba helyzetbe, hogy megalapozottan állást foglalhasson a felperes részítélettől el nem bíralt keresetének a megalapozottságáról.

A másodfokú bíróság hatályon kívül helyező rendelkezése kiterjed a hátralékos összegében elbírált és egyébként elbírálnak folyamatos havi 580 forintos gyógyszerköltségre is. Ennek oka az, hogy abszolút értékben és a felperes havi költségpótló járadékköveteléséhez viszonyított mértékben is olyan csekélynek minősül, hogy indokolatlan emiatt a havi folyamatos járadékfizetési kötelezettség egységes elbírálásának a megbontása.

Ezzel összefüggésben utal a másodfokú bíróság arra, hogy e járadékkövetelés tőkésítésére sem látott módot. Az alperes bírói felhívásra elzárkózott a járadékok tőkésítésétől. A Ptk.355.§ (3) bekezdése, illetve 356-357.§-ai szerinti kártérítési járadék egyösszegű megváltásának nincsenek jogszabályi alapjai, a tételes joganyag nem ad iránymutatást a megváltás összegszerű meghatározásának szempontrendszeréről. A magánjogban általánosságban érvényesülő diszpozitivitás (hézagpótlás, eltérési lehetőség) megengedi, hogy valamely jogviszony alanyai a jogviszonyukra vonatkozó, feltétlen érvényesülést nem kívánó jogszabályi rendelkezésektől eltérjenek közös megállapodással szerződés keretében. A bíróságnak azonban nincsen felhatalmazása arra, hogy ilyen megállapodás hiányát ítélettel pótolja (BDT 2001/2515).

A perköltségre vonatkozóan a másodfokú bíróság alkalmazhatónak találta a Pp.81.§ (2) bekezdését. Ennek alkalmazásával emelte fel az alperes által a felperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét a rendelkező részben meghatározottak szerint, és a Pp.81.§ (1) bekezdése alapján kötelezte az alperest a felperes javára másodfokú részperköltség megfizetésére. Ennek során a felperes jogi képviseletével felmerült költséget a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§ (5) bekezdése alapján határozat meg és a rendelet 4/A.§-a alapján az általános forgalmi adóval növelte. Egyebekben a Pp.252.§ (4) bekezdése alapján csak megállapította a peres felek másodfokú eljárásban felmerült költségét, annak viseléséről a megismételt eljárás eredményeként az elsőfokú bíróságnak kell határoznia. Az alperes illetékmentessége és a felperes személyes költségmentessége folytán az egyéb másodfokú eljárásban felmerült költségeket az állam viseli.

Pécs, 2012. május 10.

Dr. Szentpéteriné dr. Bán Erzsébet s.k. a tanács elnöke, Dr. Döme Attila s.k. előadó bíró, Dr. Kutasi Tünde s.k. bíró

Pécsi Ítéltábla
Pf.III.20.460/2009/4. szám

A Magyar Köztársaság nevében!

A Pécsi Ítéltábla a Bérczi Ügyvédi Iroda által képviselt **felperes neve** felperesnek - a Pénzügyminisztérium Jogi és Igazgatási Főosztály által képviselt **alperes neve** alperes ellen kártalanítás megfizetése iránt a Somogy Megyei Bíróságon indított perében a 2009. október 14. napján kelt 24.P.20.153/2008/49. számú közbenső ítélet ellen az alperes részéről 52. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

közbenső ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 10.000 (tízezer) forint másodfokú eljárásban felmerült költséget.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

A felperes keresetében az 1985 évben kapott vértranszfúzió során elszenvedett Hepatitis C vírusfertőzés miatti vagyoni és nem vagyoni kárainak megtérítésére kérte az alperest kötelezni.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, mert álláspontja szerint a felperes nem a vértranszfúzió során károsodott. Hivatkozott arra is, hogy a felperes már 2006. decemberében a HCV fertőzéssel kapcsolatos valamennyi információnak a birtokában volt, így a keresetindítás időpontjában (2008. január 25.) követelése elévült.

A felperes az elévülési kifogást alaptalannak találta. Állította, hogy panaszai 2007. májusában kezdődtek, betegségét teljes bizonyossággal csak a 2007. július 25. napján elvégzett májbiopszia eredménye alapján állapították meg, és ezzel egyidejűleg szerzett teljes körű információkat a betegség lényegéről.

Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletével megállapította, hogy a felperes 1985. évben vértranszfúzió következtében elszenvedett Hepatitis C vírusfertőzésével okozati összefüggésben keletkezett káráért az alperes kártalanítási kötelezettséggel tartozik.

Az elsőfokú bíróság által figyelembe vett tényállás szerint a felperesen 1985. évben égési sérülései miatt több műtétet hajtottak végre, amelyek során vértranszfúzióban részesült. A 2006. június 1. napján kiadott orvosi zárójelentés szerint a felperesnél emelkedett májfunkciós értékeket tapasztaltak. 2006. augusztus 15-én jelent meg a felperes dr. Á.E. szakorvosnál, aki már utalt a Hepatitis C vírusfertőzésre, de további vizsgálatokat tartott szükségesnek. A 2006. augusztus 30. napján elrendelt vizsgálat eredménye a Hepatitis C vírusra pozitívítást mutatott. 2006. szeptember 20. napján a szakorvos tájékoztatta a felperest, hogy Hepatitis C vírusfertőzött, maradandó, gyógyíthatatlan betegségben szenved, amelynek szövődményei lehetnek. Javasolta a Silegon készítmény szedését, kontroll laborvizsgálatok elvégzését, továbbá életmódbeli tanácsokat adott számára. 2006. december 5. napján a felperesnél magas GPT és anti-HCV pozitívítás miatt krónikus Hepatitis C-t véleményeztek, ezért a kezelőorvos HCV RNS PCR vizsgálatot és májbiopsziát tartott szükségesnek. 2007. július 16. napján jelentkezett a felperes a B Kórház Fertőző Osztályán bordaív alatti fájdalommal. A 2007. július 25. napján elvégzett

kórszövettani vizsgálat során C típusú vírus okozta idült májgyulladást állapítottak meg. 2007. október 17. napján a Legalon további szedése mellett megkezdtek az Interferon és Ribavirin kezelést. A 48 hetes kezelés ellenére a felperes májfunkciós értékei továbbra is kórosak. A felperes jelenleg a vértranszfúzió során keletkezett HCV fertőzéssel okozati összefüggésben idült májgyulladás betegségben, valamint kevert szorongásos és depressziós zavarban szenved.

Az elsőfokú bíróság az igazságügyi orvosszakértői vélemények alapján azt állapította meg, hogy a felperes a Hepatitis C vírusfertőzést az 1985-ben alkalmazott vérátömlesztés során kapta. Ezt igazolja, hogy a vértranszfúziót követően a felperesnél felléptek a HCV fertőzésre utaló tünetek, a nála tapasztalt kórlefolyás mindenben megfelel a Hepatitis C vírusfertőzötteknél az orvosi tapasztalatok szerinti kórlefolyásnak, a más módon való fertőzésre pedig adat nem merült fel. Károsodása a vértranszfúzió időpontban bekövetkezett, a követelés elévülése megkezdődött, de az igényérvényesítéshez szükséges információk hiányában az elvülés 2007. július 25. napjáig nyugodott. Az ekkor elvégzett PCR vizsgálat és májbiopszia mutatta ki teljes bizonyossággal a fertőzöttséget, dr. H.A. haematológus főorvos ekkor magyarázta el a felperesnek a betegség lényegét, és a később alkalmazandó terápiát. A felperes a kórszövettani vizsgálat eredménye, az erre tekintettel kapott orvosi tájékoztatás, valamint az akkor már jelentkező panaszai alapján ismerhette fel, hogy őt az egészségromlásával okozati összefüggésben kár érte. Igénye tehát a keresetlevél benyújtásakor még nem évül el, ezért az alperest kártalanítási kötelezettség terheli.

Az elsőfokú ítélet megváltoztatása és a kereset elutasítása érdekében az alperes fellebbezett. Álláspontja szerint a felperes dr. Á.E. szakorvostól már 2006. szeptember 20. napján részletes és mindenre kiterjedő felvilágosítást kapott a betegségéről. Tisztában volt azzal, hogy HCV fertőzött, hogy e betegségét vértranszfúzió okozta, amely további panaszok kialakulásához és súlyos szövődményekhez vezethet. 2006. december 5-én arról is tájékoztatták, hogy további vizsgálatok (PCR és májbiopszia), majd további kezelések szükségesek, amelyek mellett 55-60%-os az esélye a gyógyulásra. A májbiopszia egyébként nem a HCV fertőzöttség megállapítása miatt volt szükséges, hanem a gyógykezelés megkezdésében és a gyógyszeres terápia meghatározásában nyújtott segítséget a kezelő orvosoknak. A felperes 2007. júliusában jelentkezett panaszai - amelyek hiánya miatt a felperes álláspontja szerint az elévülés nyugodott - nem hozhatók okozati összefüggésbe a HCV fertőzöttséggel, hanem abban jelentős szerepet játszottak sorsszerű megbetegedései is. A felperes tehát 2006. szeptemberében teljes körűen birtokában volt az igényérvényesítéséhez szükséges információknak, így a keresetlevél benyújtásának időpontjában követelése már elévült. Az alperes külön is hivatkozott a vírusfertőzés miatti többletkiadásokkal kapcsolatos járadékigény elévülésére. Álláspontja szerint a felperes által érvényesített járadékkövetelés érvényesíthetősége akkor következett be, amikor első ízben vezetett a többletkiadások miatti károsodásra. Ettől kezdve a járadékkövetelés egésze tekintetében elkezdődött az egy éves igényérvényesítési határidő. A felperes saját előadása szerint 2006-tól tartott diétát. Miután vírusfertőzöttségének

megállapításakor maga döntött a többletkiadásokkal járó életmód változtatásáról, igényének érvényesítéséhez nem volt szükséges a betegségével kapcsolatos teljes körű tájékoztatásra sem.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Nem vitatta, hogy 2006. végén kezelőorvosai közölték a HCV fertőzését, a tájékoztatás azonban nem volt teljes körű. Nem terjedt ki az életkilátások korlátozottságára, a gyógykezelés esetleges mellékhatásaira, és annak eredményességére sem. Dr. H.A. haematológus főorvos 2007. tavaszán rendelte el a HCV RNS PCR vizsgálatot, valamint a májbiopsziát, amelyek a HCV fertőzöttséget teljes bizonyossággal kimutatták. A felperes a szükséges és teljes információk birtokába 2007. május 17. napját követően jutott, így a keresetlevél benyújtásának időpontjában az elévülés még nem következett be. A felperes betegségei 2007. május végén kezdődtek, így az alperes elévülési kifogása a járadékkövetelés tekintetében is alaptalan.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság az ítéleti tényállást helyesen állapította meg, az abból levont jogi következtésekkel és az elévülés kérdésében elfoglalt jogi álláspontjával is egyetértett a másodfokú bíróság.

A Ptk. 326.§-ának (1) bekezdése szerint az elévülés akkor kezdődik, amikor a követelés esedékessé válik. A Ptk. 360.§-ának (1) bekezdése kimondja, hogy a kártalanítás a károsodás bekövetkezésekor nyomban esedékes. A felperes követelésének elévülése tehát a károsodás bekövetkezésével, vagyis a Hepatitis C vírusnak vérátömlesztés folytán a felperes szervezetébe kerülésével elkezdődött, függetlenül attól, hogy arról a felperesnek volt-e tudomása. Ha azonban az esedékessé vált követelést a jogosult menthető okból nem tudja érvényesíteni, az elévülés nyugszik, és az akadály megszűnése után a Ptk. 326.§-ának (2) bekezdése szerinti ideig a követelés még érvényesíthető. Az elévülés nyugvásának megszűnése szempontjából annak van jelentősége, hogy a károsult mikor jutott teljes körűen az igényérvényesítéshez szükséges információk birtokába.

Az orvosi iratok szerint a felperesnél 2006. év elején elvégzett idegsebészeti beavatkozás, illetőleg az azt kísérő rehabilitációs kezelés során már emelkedett májfunkciós értékeket tapasztaltak. Ennek nyomán célzott vizsgálatokat végeztek, amelyek 2006. év végére a felperes vírusfertőzöttségét nagy mértékben valószínűsítették. Az igazságügyi orvosszakértői vélemény és dr. H.A. tanúvallomása is egyértelmű volt viszont abban a tekintetben, hogy a felperes HCV betegségének fennállását, és az ennek következtében kialakult idült májgyulladását teljes bizonyossággal csak az ezen klinikai adatok (anti-HCV pozitivitás) ismeretében 2007. július 25-én elvégzett májbiopsziás kórszöveti vizsgálat igazolta. Csak a szövettani vizsgálat eredményének ismeretében lehetett a végső diagnózist felállítani, és a gyógyszeres terápiát meghatározni. A diagnózis teljes bizonyossággal történő felállításáig pedig a felperes részére adott orvosi

tájékoztatást is csak feltételes jellegűnek lehetett tekinteni. A felperes tehát csak ezt követően került abba a helyzetbe, hogy az igényérvényesítéshez szükséges valamennyi információt megszerezve, megalapozottan tudjon döntení követelésének érvényesítéséről.

Az alperes fellebbezésében külön is hivatkozott a járadékigény, ezen belül a diétás étkezéssel kapcsolatosan felmerült többletköltség elévülésére. Álláspontját azzal indokolta, hogy 2006. évtől a felperes orvosi javaslatra a betegségéhez igazodó életmódot folytatott, és az ezzel kapcsolatos többletkiadásai már ebben az évben felmerültek. Az elsőfokú bíróság által tanúként meghallgatott dr. Á.E. azonban úgy nyilatkozott, hogy az étkezésről részletesebb tájékoztatást a felperesnek nem adott, mert az a dietetikus feladata. Dr. K.K. háziorvos tanúvallomásában azt vallotta, hogy a kímélő étkezéssel kapcsolatosan a diéta lényegét nem részletezte. Az orvosszakértői vélemény szerint az idült májgyulladásban szenvedő betegeknek dietetikus által meghatározott diéta tartása írandó elő. A perben pedig arra vonatkozóan nem merült fel adat, hogy 2007. július 25. napját megelőzően a felperes részére dietetikus diétát írt volna elő, ezért a diétás étkezés többletköltsége címén érvényesített járadékigénye nem évült el.

Az egyéb járadékigények tekintetében [vitamin, gyógytea, tisztítószer és gyógyszer többletköltség, elmaradt munkabér és elmaradt megtakarítás (állattartói munka ellenértéke) tekintetében] az alperes maga sem hivatkozott arra, hogy a keresetben meghatározott időpontot, 2007. július 1. napját megelőzően a felperesnek többletköltsége merült volna fel, így a felperes e jogcímeken érvényesített kártalanítási igénye sem évült el.

Helyesen állapította meg tehát az elsőfokú bíróság, hogy az alperest a korábban hatályban volt egészségügyről szóló 1972. évi II. tv. 58.§-ának (3) bekezdése, valamint 22.§-ának (2) bekezdése alapján kártalanítási kötelezettség terheli. A kifejtettekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az alperes fellebbezése sikertelen volt, ezért a Pp. 78.§-ának (1) bekezdése alapján köteles a felperesnek ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget fizetni. Ennek mértékét a másodfokú bíróság a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§-a (2) bekezdésének a) pontja és az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 39.§-ának (3) bekezdése alapján állapította meg. A tárgyalást a követelés összegére nézve folytatni kell, ezért a másodfokú bíróság az iratokat a Pp. 253.§-ának (4) bekezdése alapján az elsőfokú bíróságnak küldi meg.

Pécs, 2010. május 13.

Dr. Veszeley József s.k. a tanács elnöke, Dr. Kutasi Tünde s.k. előadó bíró, Dr. Szentpéteriné dr. Bán Erzsébet s.k. bíró